

AARHUS TEATER





BODIL IPSEN
Aftenens gæst

Aarhus Teater har anmodet den kendte teaterskribent Svend Kragh-Jacobsen om et par ord i anledning af Bodil Ipsens gæstespil på teatret. Vi præsenterer Dem hermed for et usædvanligt og rammende billede af dansk teaters store kunstnerinde.

BODIL IPSEN

»Festdage har en ejendommelig evne til at yngle, ikke mindst i en skuespillers liv,« sagde professor *Hans Brix*, da han for små ti år siden i radioen hyldede »den gamle dame«, der nu besøger byen. *Bodil Ipsen* – den tidløse i sin kunst, fordi hendes store sceneskikkelser møder os med evighedens perspektiv – indleder sit jubelår på Aarhus Teater. Direktør *Poul Petersen* har grund til at være stolt over sit kup, som han i virkeligheden indledte allerede for et par sæsoner siden, da han lokkede fru Ipsen til sig, og hun her for første gang skænkede os sin uforglemmelige Aurélie i *Jean Giraudoux'* »Den Gale fra Chaillot«.

I løbet af 1959, hvis første store Århus-première disse linier skrives til, fejrer Bodil Ipsen først sin private runde fødselsdag, og derefter forestår det jubilæum, der angår alle danske teatergængere, som hendes sceniske skaben har angået al landets teaterpublikum gennem et halvt århundrede. Den tiende oktober i år er det halvtreds år siden, hun med sin lyse Helene i »Når den ny vin blomstrer« straks fra sin debut overbeviste om, at her kom en ny stor kunstnerinde – den

største blev hun i vort århundrede. I et brus af talent gjorde denne kommende dronning sin entré og stod overfor den tidligere dronning på Kongens Nytorv, *Betty Hennings*, stod dér med sine nys fyldte tyve år og ejede dog allerede den al-interesse-samlende scenefremtræden, hun siden da hver eneste af sine utalte spilleaftener har ført med sig på scenen. I det øjeblik, Bodil Ipsen træder ind, forstår selv den naiveste i teatret, selv den på tilskuerpladsen, som er mest ukendt med scenens navne og ansigter, at noget særligt sker. Hun drager blikkene mod sig, og når hun åbner munden – den dejlige mund med de hvide stærke tænder – tvinger hun os alle til at lytte, lytte og følge det blik, som altid tager lys af den situation, hun giver liv for vore øjne og øren.

Personlighedsudstrålingen og stemmens trolddom har gennem den lange og brogede karriere været to af de fasteste punkter i hendes kunsts mosaik. Hun har forvandlet sig fra den tindrende *comédienne* til det tragiske dramas stærkeste eller svageste kvinde. Hun har besnæret generationer af mænd som den erotiske scenelegs mest uimodståelige *prima-donna*, og ikke blot gjort kvinderne nede i salen misundelige, men også vundet dem – oh under! Og hun har udløst den karskeste latter, når hun gav sig hen i komikken med sit kådeste lune. Ingen dansk skuespillerinde har gennemspillet et større register med mere overvældende resultater end Bodil Ipsen. Det er, som har hun kunnet alt, hvad hun ville. Og som hun har villet!

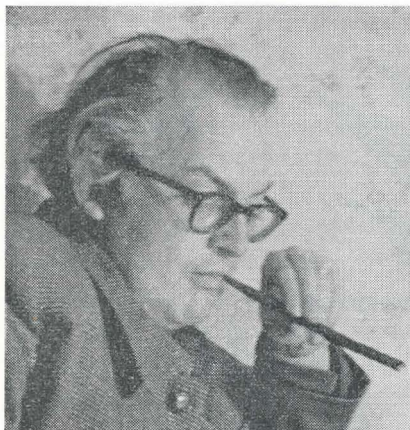
Forunderligt, hvordan hun selv til den ligegyldigste paraderolle har formået at give menneskelighed, vidunderligt, at hun til det sidste har evnet det, endog til de umenneske-

ligste. Hun behøvede aldrig at understrege tragikken, som andre har gjort det, i *Strindbergs Alice*. Den afdankede skuespillerinde stod der blot i Bodil Ipsens skikkelse med sit forspildte liv, fuldendt naturlig, af ubændig styrke overfor sin inspirerende partner *Poul Reumerts* kaptajn Edgar. Og bar hun end al renaissancens fløjls og silke frem som Englands jomfrudronning, var det geniale ved hendes Elizabeth hos *Schiller* dog først og sidst, at vi så det ensomme menneske, den grimme piges fallit i det halvslukte blik, hvormed hun stod forladt tilbage ved sin dyrtbevarede trone. Skuespillerens personlighed fyldte digterens skikkelse. Vi oplevede det største.

Bodil Ipsen taler, og vi lytter. Fra sin første færd i dansk teater har hun hørt til de velsignede, hvis tale var guld. Her gælder det gamle ordsprogs kursnotering ikke. Vi vil høre Bodil Ipsens stemme og i den opleve vort modersmåls dejligste fortolker. Naturlighed er også en skuespillerdyd, og hvem behandler vort sprog naturligere end hun, for hvem talens rytme altid fødes af – såvel som i – situationen. Her er vi måske nær kernen i hendes geni: evnen til fuldt at gennemleve en situation og udløse den også gennem sprogets rigeste register. I sin ungdoms lysende kvindeskikkelser var hendes dansende tale som solen, der glimter i en bæk. Og da hun, åh så tidligt, ja næsten på en nat af egen vilje forandrede Madame til den aldrende kvinde på Niskavuori, bevarede hun dog lykkeligt i stemmen de fri løb, de tusinde nuancer, den melodiske smidighed, der til stadighed forbløffer og henrykker os ved de turneringer i talen, som lader os lytte hendes figurer dybt i sjælen.

Hun kommer til os i aften som »den gamle dame« – og ingenlunde en dame af de rare. Men lytter man og bruger øjnene, ja så er også i *Dürrenmatts* nådeløse Claire Zachassian de blinkende nuancer, erotikken, som leger, smerten, der er blevet til had, det vældige sind, som eksploderer. Den store dame er i byen – den største. Hende kan vi ikke takke nok, hvor højt vi end vil juble. Hun har givet os den dyreste gave. Af sit geni har hun lært os noget om os selv.

Svend Kragh-Jacobsen.



AFTENENS FORFATTER

»En fireogtyveårig, der var fed, for at det forfærdelige han så bag kulisserne (det var en evne han havde, måske den eneste) ikke skulle komme ham alt for nær ind på livet, og som yndede at stoppe hullerne i sit kød til – fordi det uhyrlige netop kunne strømme ind gennem dem – og derfor røg cigarer (Ormond-Brasil 10), gik med solbriller og puttede vat i ørerne ...«

Dette er den unge *Friedrich Dürrenmatt's* ironiske portræt af sig selv, skrevet som indledning til fantasistykket *»Der Tunnel«*, der sammen med en række andre prosaarbejder under fællestitlen *»Der Stadt«* indledte hans karriere som forfatter.

Friedrich Dürrenmatt er præstesøn og fødtes i den lille by Konolfingen i Kanton Bern den 5. januar 1921. Efter stu-

dentereksamen læste han teologi, filosofi og tysk litteratur ved universiteterne i Bern og Zürich, men afbrød studierne for at blive tegner og senere forfatter.

Friedrich Dürrenmatt regnes for det største nutidige talent blandt tyske dramatikere. Dog er hans forfatterskab meget lidt kendt herhjemme. Foruden »*Den gamle Dame besøger Byen*«, der i vinter havde dansk urpremière i Odense, kender vi ham kun fra radioens opførelse af hørespillet »*Ophold på Vejen*«, som sidste vinter udsendtes med stor succes.

Sit første betydningsfulde værk, »*Romulus der Grosse*« skrev Friedrich Dürrenmatt i 1949. Det handler om den sidste kejser i Rom, der på sit landsted, som han har omdannet til en hønsefarm, afventer germanernes indmarch. Tre år senere fik Dürrenmatt sit endelige gennembrud med »*Herr Mississippis ægteskab*«. Dette skuespil om en offentlig anklager der – med over 200 dødsdomme på samvittigheden – tvinger en kvinde, som ved hjælp af gift har myrdet sin mand, til som straf at gifte sig med ham, har for nylig vakt stor interesse ved sin opførelse på *Malmö Stadsteater*. 1954 udkom »*Ein Engel kommt nach Babylon*« og to år efter »*Den gamle Dame besøger Byen*«, som er blevet opført på begge sider af jerntæppet og har givet Friedrich Dürrenmatt international berømmelse.

En tragisk komedie, kalder Dürrenmatt det stykke vi skal se i aften, og han begrundet valget af denne benævnelse med, at kun det groteske billede, komedien, er i stand til at gengive vor groteske verden; tragedien er umulig i vor tid, den forudsætter en verden med faste normer – og sådanne fandtes vel på Schillers tid, men ikke i dag. Det tragiske er

dog stadig muligt, men kun som noget der kommer ud af komedien.

Friedrich Dürrenmatt skildrer verden af i dag. Han er ikke politisk engageret og frabeder sig på det kraftigste forsøgene på at anbringe ham i en litterær bås, eller påklistre ham en eller anden -isme. Skeptisk, som han er, nærer han ingen tiltro til fastslåede systemers løsning af problemerne.

Med et uhyggeligt klarsyn gennemskuer han en korrumperet verden fuld af forstillelse, løgn og falsk idealisme. Han skildrer den enkeltes afmagt stillet over for det anonyme flertal. Han tror ikke på at verden kan omvendes, men på det enkelte menneskes kraft til menneskelig storhed, renhed og mod; på menneskets uovervindelighed i undergangen: »*For mig står verden som noget forfærdende, en ulyksalig gåde som vi må acceptere, men som vi aldrig må overgive os til.*«

Helen Mathiasen.

DEN GAMLE DAME BESØGER BYEN

Tragikomedie i 3 akter af FRIEDRICH DÜRRENMATT

Oversættelse: *H. C. Branner* – Iscenesættelse: *Helge Rungwald*

Dekorationer: *Ivan Mogensen* – Bodil Ipsens kostumer: *F. W. Burmeister*, Hamburg

Sceneteknik: *Aage Rishøj* – Belysning: *Holger Nielsen*

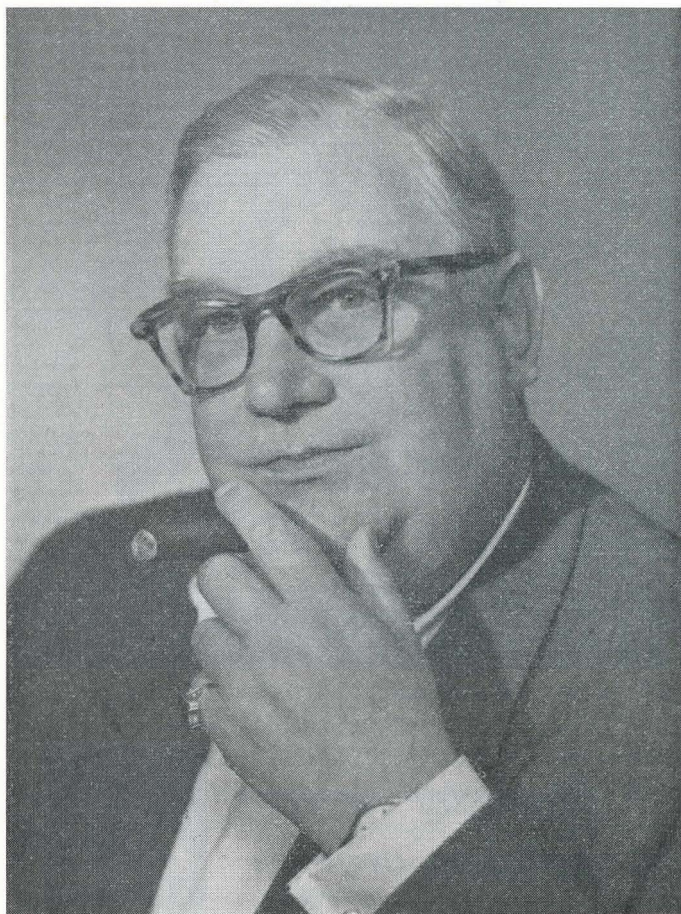
PERSONERNE:

Claire Zachanassian, f. Wäscher, mange-
millionær, ejer af Armenian Oil m.m. *Bodil Ipsen* (som gæst)
Hendes ægtemænd
 Nummer syv }
 Nummer otte } *Ulf Stenbjørn*
 Nummer ni }
Boby, hendes butler *Wm. Knoblauch*
Roby } to tyggegummityggende { *Ivar Madsen*
Toby } uhyrer { *Agner Knudsen*
Koby } to blinde { *Christian Glatved*
Loby } *Gustaf Bentsen*
Ill *Finn Lassen* (som gæst)
Hans kone *Ebba With*
Hans datter *Lone Lindorff*
Hans søn *Christoffer Bro*
Borgmesteren *Paul Smyrner*
Præsten *Harald Hejst*
Læreren *Jørgen Fønss*
Lægen *Gunnar Stryhn*
Politibetjenten *Preben Borggaard*

Første borger *Gyrd Løfqvist*
Anden borger *Ad. Wantzin*
Tredie borger *Preben Harris*
Fjerde borger *Jørgen Blaksted*
Første kone *Bodil Lindorff*
Anden kone *Tove Errboe*
Luisse *Else Leach*
Maleren *André Sallyman*
Pantefogeden *Fritz Brun*
Stationsforstanderen *Poul Lockhart*
Kontrolløren *Karl Erik Christophersen*
Konduktøren *Peter Eszterhas*
Første reporter *Fritz Brun*
Anden reporter *Karl Erik Christophersen*
Radioreporteren *Ole Wegener*

Handlingen foregår i vor tid i Gullen, en lille by i Mitteleuropa
7 min. pause mellem 1. og 2. akt, lang pause mellem 2. og 3. akt

Spilletid ca. 2½ time



FINN LASSEN

Odense Teater

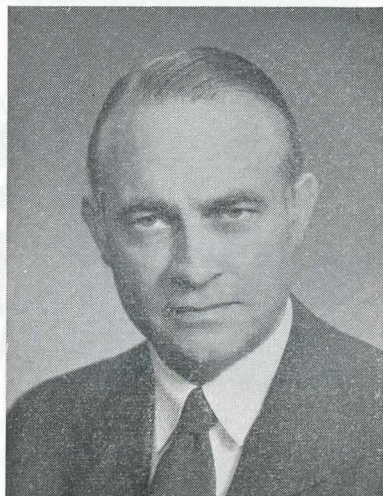
FINN LASSEN

Finn Lassen gæster Århus i rollen som *Alfred Ill*, den samme som han spillede ved stykkets opførelse på Odense Teater.

Finn Lassen startede sin karriere som skuespiller på Odense Teater og debuterede her i 1924 i Elith Reumerts »*Tvillingerne*«. Efter 15 års tournévirkksomhed vendte han tilbage til Odense og har siden vist sin fine og magtfulde skuespilkunst i utallige roller, store som små.

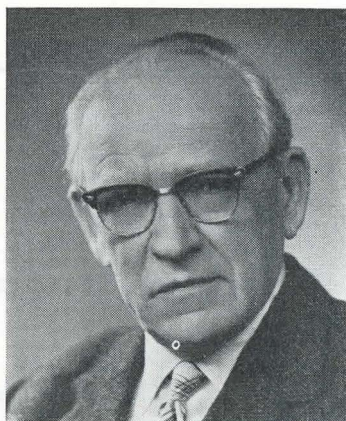
»Men min største oplevelse gennem 35 år ved teatret har været at møde *Bodil Ipsen*.« – Finn Lassens hjertelige øjne stråler af varme og glæde. – »Jeg har engang før spillet sammen med fru Ipsen, men det var ret periferisk som en af oliemagnaterne i »*Den Gale fra Chaillot*«. Som Alfred Ill er jeg i nær kontakt med den store kunstnerinde, det er inspirerende, spændende, vidunderligt!«

Nu skal Finn Lassen spille Ill's krævende rolle med nye skuespillere. Resultatet skal nås ad nye veje og han glæder sig og synes at det bliver interessant. Hans kolleger her i Århus glæder sig også til et dejligt sammenspil med denne levende og inspirerende kunstner.



Aarhus Teater byder Odense Teaters direktør hjertelig velkommen. *Helge Rungwald* er en kendt og velset gæst på vort teater, i sine unge år som operettesanger («*Når violen blomstrer*» og «*Flagermusen*») senere som sceneinstruktør med Kaj Munks «*Kærlighed*» og Henri Nathansens «*Indenfor Murene*», der var Erik Henning-Jensens afskedsforestilling.

Denne gang kommer Helge Rungwald i følge med dansk teaters første skuespillerinde fru *Bodil Ipsen* og med sin iscenesættelse af den schweiziske dramatiker Friedrich Dürrenmatt's kendteste skuespil, som han for nylig i Odense har introduceret for et dansk publikum.

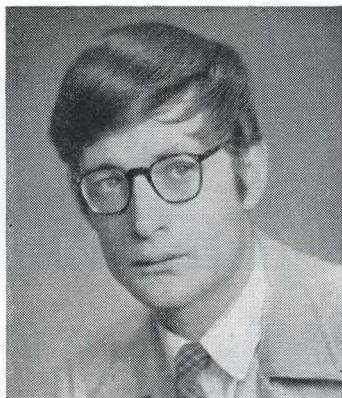


Christian Glatved kan i år fejre sit fyrretyveårs-jubilæum som skuespiller. Han debuterede i 1919 og det hele *to* gange! Første gang i revyen på Skanderborg Sommerteater – anden gang ved det »rigtige teater« nemlig Helsingør gamle teater med Carl O. Steins selskab.

Efter debut'en turnerede *Christian Glatved* i provinsen i fem år under forskellige direktører og spillede her blandt andet *Ebbesen* i »Elverhøj« – *Peter Gade* i »Som i Ungdommens Vår« – *Dr. Bygom* i »Under Snefog« – *Mathieu le Boucher* i »Christianes Hat« – *Von Schildpadde* i »Den kære Familie« og *Doktor Ask* i »Feriegæsterne«.

I de følgende år gik han helt over til revyen og er siden, med enkelte afbrydelser, forblevet denne kunstart tro. Og fra revyen kender vi ham da også bedst. I de forløbne end *nioghalvfjerds* revyforestillinger – hvilket sikkert kan betragtes som rekord for Danmark måske for hele Skandinavien – og har desuden iscenesat omkring 35 revyer.

Men de mange års aktivitet indenfor teater og revy tynger ikke *Christian Glatved*: »Jeg er,« siger han, »stadig uhjælpelig forelsket i teater og i hele dets udefinerbare atmosfære.«



Teatermaler Henrik Poulsen



Scenemester Aage Rishøj



Belysningsmester Holger Nielsen

AALBORG TEATER havde den 24. januar premiere på den franske dobbeltforestilling: Jean Giraudoux's »*Apollon fra Bellac*« i Helge Scheuers iscenesættelse og med Kirsten Werner, Irwin Hasselmann og Eik Koch i de vigtigste roller. – Og Jean Paul Sartre's »*Den anstændige Luder*«, der er sat iscene af Palle Bjerrum, i hovedrollerne ses Aase Hansen og Bent Børgesen. Teatrets næste forestilling bliver »*Tre finder en Kro*« i Bjarne Forchhammers iscenesættelse og med Peter Malberg som gæst.

ODENSE TEATER spiller for tiden to forestillinger på skift: »*Drømmen om Orfeus*« af Tennessee Williams med Lise Wolst og Erno Müller i hovedrollerne og Garson Kanin's »*Født i går*« med blandt andre Birthe Backhausen og Søren Elung Jensen. Den 12. februar finder premieren på Henrik Ibsens »*Peer Gynt*« sted. Torben Anton Svendsen sætter iscene; Søren Elung Jensen spiller titelrollen, Solveig spilles af teatrets norske gæst Gerda Svenneby og som Mor Aase ses Paula Illemann Feder.

»*Den jydsk Opera*« holder sit indtog på AARHUS TEATER i begyndelsen af marts måned for i ti dage at vise et spændende dobbeltprogram: Giancarlo Menottis' moderne opera »*Mediet*« og Pergolesis »*Kapelmesteren*«.

AARHUS TEATERs næste premiere bliver Maxwell Anderson's stærke og poetiske drama »*Vintersolhverv*«. Ulf Stenbjørn sætter iscene, Karl Erik Christophersen spiller Mio og som Miriamne får vi Hanne Ribens at se. Blandt de øvrige medvirkende er Wm. Knoblauch, Harald Hejst, Paul Smyrner, Gyrd Lofqvist og André Sallyman. Ivan Mogensen står for decorationen.

RANDBEMÆRKNINGER

I ALFABETISK RÆKKEFØLGE

AF FRIEDRICH DÜRRENMATT

Angst:

Her er ikke nogen metafysisk, men en målelig størrelse. Klæber ved tingene. Dürrenmatt (s. d.) opfatter den derfor ikke så dybsindigt som eksistentialisterne. Han tilintetgør ikke, men bliver selv desto oftere tilintetgjort af kritikerne (s. d.) Intetheden optræder som guldtand (se Politibetjent).

Dürrenmatt:

Friedrich, født den 5. januar 1921. Bor i Neuchâtel (se Angst, Forfatter, Kritiker).

Elskovspar:

Claire Zachanassian (s. d.) og Alfred Ill er et klassisk elskovspar med enkelte afvigelser. Næsten mytiske.

Forfatter:

skrev som medskyldig, ikke som anklager.

Güllen:

Navnet på en by mellem Kaffigen og Kalberstadt. Ligger ved Konradweilerskoven i Pückenrieddalen. Grundlagt af Hasso den Ædle (1111), 5056 indbyggere (52 % protestanter, 45 % katolikker, 3 % anderledes troende). Gotisk katedral med berømt dommedagsportal, rådhus, hotel »Den gyldne apostel«, gymnasium. Industrivirksomheder: Wagnerværket, Bockmann, Glasværket »En plads i solen«. Nu hurtigtogsforbin-

delser. Byens navn skal på opfordring af de stemmeberettigede borgere ændres til Gùlden. Kulturliv: teatersal. Bekendt harmoniorkester.

Güllener:

Indbyggere i Gùllen. Optræder på det nærmeste som typer. Borgmesteren, læreren osv. Ikke særligt onskabsfulde samtidige, der er kommet i vanskeligheder. Udvikler i stigende grad sansen for idealer.

Højkonjunktur:

Højkonjunkturrens komedie, tidligere stykkets undertitel.

III, Alfred:

(se Elskovspar), handelsmand, født 1889.

Indfald:

»Således må jeg stadig høre, at jeg er manden med de fantastiske indfald, der samtidig skriver løs uden sømmelighed og disciplin. Men hvad er overhovedet et indfald? Det er der mange, der bryder hovedet med. Naturligvis. For disse mange udspringer nemlig litteratur af litteraturen, teater af teatret . . . Min kunst derimod – uden at jeg vil fornægte den indflydelse, andre forfattere har haft på mig – udspringer ikke primært af kunsten, men af verden, af oplevelsen, af uoverensstemmelsen med verden. Og netop der, hvor verden og kunsten griber ind i hinanden, opstår indfaldet: fordi verden ofte falder ind over mig med sine begivenheder (som en fjende over en fæstning), skabes en modverden, en selvstændig verden som et modangreb, som en selvhævdelse«.

Komedie:

(moderne) form for dramatisk kunst. Samfundet betragtes med kritiske øjne.

Kritiker:

(se under X).

Nutiden:

Et stenbrud, hvor jeg udhugger blokkene til mine komedier.

Panter:

Forekommer virkelig som kælenavn (tilfælde for en psykoanalytiker).

Penge:

Vigtige.

Politibetjent:

(se Angst). »Politiet er til for at skabe respekt for loven, for at sørge for ro og orden og for at beskytte borgerne.«

Positive sider:

Teatergængeren forlanger dem frit leveret. Findes imidlertid ved nogen eftertanke i hvert eneste stykke.

Reporter:

Skaber en fantomverden ved siden af den virkelige verden. Nutildags forveksles de to verdener ofte.

Spil:

Der bliver ikke spillet på verden i dag, men der spilles op til nutiden.

Tragedie:

(antik) form for dramatisk kunst, samfundet idealiseres.

U:

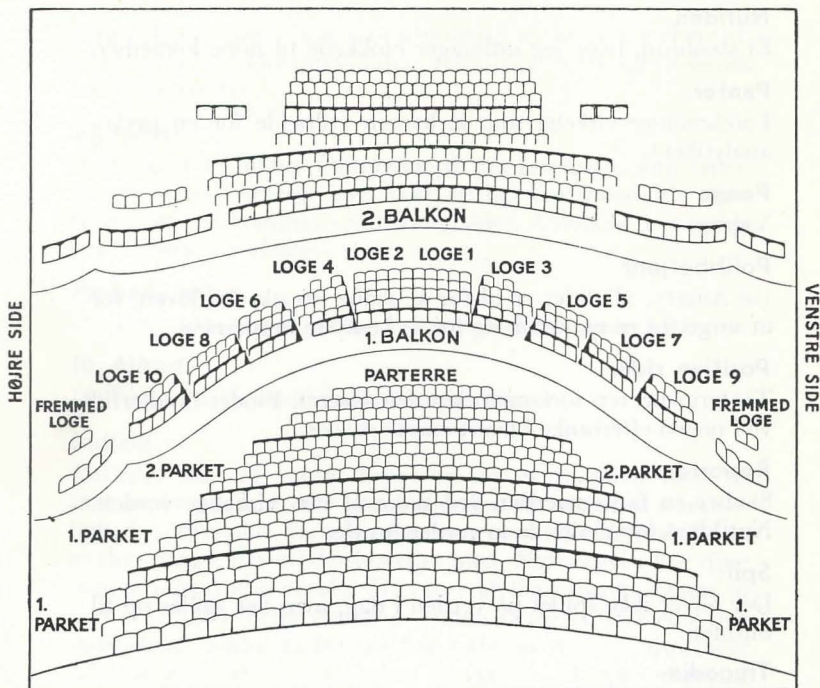
(se kritiker).

X:

(se U).

Zachanassian:

(Claire), født Wäscher 1892 (se Ægtemænd). Navnet er en sammentrækning af Zacharoff, Onassis og Gulbenkian. Velgørende dame.



	Ord. pris		Ord. pris
1. parket, 1.—5. rk.	10,00	1. balkon, klapsæder	6,00
1. parket, 6.—10. rk.	9,00	Fremmedloge, 1. rk.	12,00
2. parket	8,00	Fremmedloge, 2. rk.	10,00
Parterre	7,00	2. balkon, 1. rk.	8,00
1. balkon, 1. rk.	10,00	2. balkon, 2.—4. rk.	5,00
— øvr. rk. loge 1—4	9,00	2. balkon, 5.—7. rk.	4,00
— øvr. rk. loge 5—10	8,00	2. balkon, 8.—10. rk.	2,00

Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11—17 i Scalas forhal. Derudover salg til forestillingsdagen fra kl. 17 i billetkontoret i teatrets forhal. — **Telefon 2 26 22.**

Billet-priserne kan forandres ved gæstespil, tournee og særforestillinger. — Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. — Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.

Annoncerne arrangeret af Lockey's Reklamebureau